

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

ЧУСТРАК *Анатолій Петрович,
КОКОТЄЄВА* *Анастасія Сергіївна*

КРЕАТИВНІСТЬ: ЯК ЇЇ РОЗВИВАТИ

Вікіпедія визначає “Креативність — (лат. creatio — створення) — творча, новаторська діяльність; новітній термін, яким окреслюються «творчі здібності індивіда, що характеризуються здатністю до продукування принципово нових ідей, що входять в структуру обдарованості, як незалежний фактор”. Ще до недавнього часу приблизно до 1960-х років вважали, що креативність відноситься тільки до геніальних особистостей. Найбільш відомим американським теоретиком креативності являється Елліс Пол Торренс. В наукових роботах Е. Торренса підкреслюється, що цю характеристику особистості можна розвивати. У свою модель креативності він включив три фактори: швидкість, гнучкість, та оригінальність. Е. Торренс визначає креативність як процес, який передбачає: появу чутливості до проблем, дефіцит знань, їхню невідповідність, дисгармонію та ін.; фіксацію цих проблем; пошук рішень цих проблем, висування гіпотез; перевірка, зміни й повторні перевірки гіпотез; формулювання результату. Тобто, креативна людина – це така, яка у своїй роботі може створювати якісь нові форми (великі або малі), корисні, як для неї, так і для суспільства. Таким чином, креативність це щось набагато більше, ніж просто написання статей та інших творів. П. Торренсом в 1962 р. вперше був запропонований тест призначений для діагностики креативності починаючи з дошкільного віку (5-6 років). Ускладнені варіанти можуть бути використані і в інших вікових групах (до 17-20 років). Головне завдання, яке ставив перед собою П. Торренс, – отримати модель творчих процесів, що відображає їх природну складність.

Як розвивати креативність: потрібно вірити у свої можливості, спочатку визначити свої власні ідеї, корисно спілкуватися з креативними особистостями, контактувати з дітьми, грати в ігри, головоломки або займатись фізичними видами спорту, фокусуватись на хоббі, активно подорожувати, читати вибірково...

Визначають основні 3 елементи, що впливають на нашу креативність: досвід, навички творчого мислення та внутрішня мотивація.

Чому творчість важлива? Творчість відіграє надзвичайно важливу роль у житті дитини. Вона сприяє розвитку її уяви, мислення та емоційного інтелекту. Що є основою уяви? Уява — це психічний процес створення людиною нових образів на основі її попереднього досвіду. Уява — уявлення, при відсутності реального предмета, або необґрунтоване припущення, або діяльність, що породжує дане уявлення чи припущення. Уява є і створення нових образів, і перетворення минулого досвіду, і те, що таке перетворення відбувається при

органічній єдності чуттєвого і раціонального. Фізіологічною основою уяви є утворення тимчасових нервових зв'язків, їх дисоціація (розпад на окремі елементи) і об'єднання в нові системи. Завдяки творчим заняттям дитина вчиться бачити світ з різних точок зору, знаходити нестандартні рішення та виражати свої почуття. Що таке креативна компетентність? У дослідженнях проблем і перспектив вирішення освітніх завдань Р. Епштейн увів у науковий обіг поняття «креативна компетентність», який позначив готовність особистості адаптивно застосовувати отримані знання, самостійно оновлювати схему знань і прагнути до самовдосконалення. Які фактори можуть сприяти розвитку нашої креативності? 4 фактори, що впливають на нашу креативність: мислення, культура, середовище та освіта. Критичне мислення сприяє нашій креативності. Воно допомагає перевірити логічність та ґрунтовність припущень, встановлює зв'язки між новизною та корисністю. Розуміння креативності залежить від цінностей, що панують у нашій культурі. У Китаї креативність – знання в предметній області, а в США – креативність – нестандартне мислення. На креативність впливає 4 елементи: дружня атмосфера, збагачене оточення, наявність безшаблонних способів дій, заохочення оригінальних рішень та власної ініціативи. Освіта сприяє розвитку креативності, коли педагог дає завдання з декількома варіантами рішень, навчати алгоритмам креативного мислення, заохочувати самостійний пошук відповідей. 4 фактори, що впливають на нашу креативність: мислення, культура, середовище та освіта. Критичне мислення сприяє нашій креативності. Воно допомагає перевірити логічність та ґрунтовність припущень, встановлює зв'язки між новизною та корисністю. Розуміння креативності залежить від цінностей, що панують у нашій культурі. У Китаї креативність – знання в предметній області, а в США – креативність – нестандартне мислення. На креативність впливає 4 елементи: дружня атмосфера, збагачене оточення, наявність безшаблонних способів дій, заохочення оригінальних рішень та власної ініціативи. Освіта сприяє розвитку креативності, коли педагог дає завдання з декількома варіантами рішень, навчати алгоритмам креативного мислення, заохочувати самостійний пошук відповідей.

Вчені Інституту обдарованої дитини НАПН України впродовж багатьох років проводили дослідження креативного потенціалу обдарованих дітей, зокрема з урахуванням їхніх професійних інтересів і схильностей. Деякі з результатів цих досліджень (Бельська Н. А., Мельник М. Ю., Новгородська М. М.) представлено в таблиці 1, що відображають зв'язок бажаних видів діяльності за типологічною системою Дж. Холанда і рівня креативності.

Таблиця 1 (Приводиться за дослідженням авторів Бельська Н. А.,
Мельник М. Ю., Новгородська М. М.)

**Результати кореляційного аналізу між професійними цілями-цінностями
та показниками креативності**

Професійні цілі-цінності	Показник креативності за самооцінювальним опитувальником (Креат СО)	Показник Креативності «Оригінальність тематична (OpT)	Показник креативності за Вільямсом (Σ Віл)	Сумарний показник креативності (Σ креат)	Додатковий показник креативності Σ (P2+H)
«Реалістичні»	$r = -0,105$ $p = 0,218$ $N = 140$	$r = 0,078$ $p = 0,344$ $N = 148$	$r = 0,055$ $p = 0,509$ $N = 148$	$r = 0,023$ $p = 0,785$ $N = 148$	$r = -0,016$ $p = 0,846$ $N = 148$
«Інтелектуальні»	$r = -0,039$ $p = 0,648$ $N = 140$	$r = -0,138$ $p = 0,093$ $N = 148$	$r = 0,029$ $p = 0,731$ $N = 148$	$r = 0,069$ $p = 0,408$ $N = 148$	$r = 0,109$ $p = 0,189$ $N = 148$
«Конвенціональні»	$r = -0,126$ $p = 0,137$ $N = 140$	$r = 0,106$ $p = 0,202$ $N = 148$	$r = -0,13$ $p = 0,116$ $N = 148$	$r = -0,146$ $p = 0,077$ $N = 148$	$r = -0,17$ $p = 0,040$ $N = 148$
«Підприємницькі»	$r = -0,26$ $p = 0,002$ $N = 140$	$r = 0,114$ $p = 0,167$ $N = 148$	$r = -0,133$ $p = 0,108$ $N = 148$	$r = -0,151$ $p = 0,067$ $N = 148$	$r = -0,182$ $p = 0,027$ $N = 148$
«Артистичні»	$r = 0,21$ $p = 0,012$ $N = 140$	$r = 0,034$ $p = 0,677$ $N = 148$	$r = 0,182$ $p = 0,027$ $N = 148$	$r = 0,147$ $p = 0,075$ $N = 148$	$r = 0,142$ $p = 0,086$ $N = 148$
«Соціальні»	$r = 0,18$ $p = 0,032$ $N = 140$	$r = 0,054$ $p = 0,516$ $N = 148$	$r = 0,116$ $p = 0,159$ $N = 148$	$r = 0,084$ $p = 0,311$ $N = 148$	$r = 0,018$ $p = 0,827$ $N = 148$

Список використаних джерел:

1. Бельська Н. А., Мельник М. Ю., Новгородська М. М. Діагностика креативності у профорієнтаційній роботі : методичні рекомендації. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2021. 72 с.
2. Torrance E. P. Guiding Creative Talent / E. P. Torrance // Englewood Cliffs. – N.J. : Prentice-Hall, 1962. – URL: <http://dx.doi.org/10.1037/13134-000>.
3. Williams F. E. Creativity Assessment Packet: CAP / F. E. Williams. Pro-Ed, 1993.

ШАРКО Інна Олександрівна

**СИСТЕМА РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ НАВИЧОК ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ
УПРАВЛІНСЬКОЇ ОСВІТИ У РАМКАХ КУРСУ «КРЕАТИВНИЙ
МЕНЕДЖМЕНТ»**

Розвиток креативних навичок здобувачів вищої управлінської освіти, фактично майбутніх менеджерів, є важливим завданням, оскільки креативність відіграє ключову роль в інноваціях та успіху в сучасному бізнесі. Формування та розвиток креативних здібностей особистості є процесом індивідуальним і

ФОГЕЛЬ Тетяна Миколаївна Мультимодальність у функціонуванні та викладанні іноземних мов: розвиток критичного мислення	441
ФОРОСТЯН Ольга Іванівна Мотиваційно-особистісні стратегії психолого-педагогічного супроводу осіб з особливими освітніми потребами	443
KHMELEVSKA Inha A Method For Measuring Semantic Distance In Assessing Vocalists' Creativity	448
ЦИБУХ Людмила Миколаївна Розвиток креативності у студентів-психологів під час вивчення психологічних дисциплін	451
СНАІКА Olena Some Benefits Of Using Role Plays In Teaching English For Academic Purposes	453
ЧУСТРАК Анатолій Петрович, КОКОТЄЄВА Анастасія Сергіївна Креативність: як її розвивати	456
ШАРКО Інна Олександрівна Система розвитку творчих навичок здобувачів вищої управлінської освіти у рамках курсу «Креативний менеджмент»	458
ШВЕЦЬ Світлана Леонідівна Розвиток креативності як джерело інноваційного потенціалу особистості в політичному аналізі	461
ШЕВЧЕНКО Володимир Миколайович Розвиток креативного мислення як умова формування успішної особистості	463
ШПАЛЯРЕНКО Юлія Анатоліївна Потенціал використання діяльнісного підходу для розвитку креативності молодших школярів	468
ШРАГІНА Лариса Ісаківна Теорія рішення винахідницьких завдань як методологічна основа педагогічної творчості	471
SHTAINER Tetiana The Case Method In Teaching Design Disciplines: Revealing Students' Creative Potential	474
ШТЕГЕРАН Ірина Павлівна Розвиток креативного мислення у дітей з оо	477
ЯЦЕНКО Володимир Архипович Навчальний процес як середовище розвитку креативності та інноваційного потенціалу особистості	482
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ	487
ЗМІСТ	504